

T Á J É K O Z T A T Ó a bírósági ülnökök választásáról

A Köztársasági Elnök az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnökének előterjesztésére az ez évi ülnökválasztást 2011. március 7. napja és 2011. április 30. napja közé eső időtartamra tűzte ki.

A bíróságok számára rendkívül fontos, hogy - az Alkotmányban rögzített társasbíráskodás elvének megfelelően - az ítékezés menetében megfelelő számú ülnököt tudjanak foglalkoztatni.

A megyei (fővárosi) közgyűlésre és a települési önkormányzatok, illetve a területi és települési kisebbségi önkormányzatok képviselő-testületeire, mint választó szervekre kiemelt feladatot jelent az ülnökválasztás lebonyolítása.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően idén is szeretnénk az önkormányzatok munkáját segíteni a jelölési és választási eljárások lefolytatásához. Erre figyelemmel készítettük el a Tájékoztatót, aktualizálva a jogszabály-módosításokból eredő rendelkezéseket, remélve, hogy az abban foglaltak munkájukat megkönnyítik.

A választások előkészítéséhez és lebonyolításához az érintett önkormányzati szerveknek sok sikert kívánunk.

A Magyar Köztársaság Alkotmányának 46. § (2) bekezdése értelmében a törvény által meghatározott ügyekben és módon nem hivatásos bírák (ülnökök) is részt vesznek az ítékezésben.

A legutóbbi általános ülnökválasztásra 2007. március 5. és április 22. napja között került sor. A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény (Bjt) 125. § (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy az ülnökök megbízatása 4 évre szól. A 2007. évben megválasztott ülnökök megbízatása a Bjt. 125. § (3) bekezdése szerint az új ülnökválasztástól számított 30 nap elteltével jár le, emiatt szükséges az új választás megtartása.

I.

Az ülnökök jelölése

- 1.) A Bjt 123. §-a alapján az ülnököket a bíróság illetékességi területén lakóhellyel és választójoggal rendelkező magyar állampolgárok, a bíróság illetékességi területén működő helyi önkormányzatok és a társadalmi szervezetek - kivéve a pártokat - jelölik. A fiatalkorúak büntető ügyeiben eljáró bíróság pedagógus ülnökeit a bíróság illetékességi területén alapfokú és középfokú nevelési-oktatási intézmények tantestületei jelölik. A munkaügyi bíróság ülnökeit elsősorban a munkavállalók és munkaadók érdekképviselői szervei jelölik.
- 2.) Annak érdekében, hogy a jelölés lehetőségeiről az érdekeltek tudomást szerezzenek, javasoljuk, hogy az érintett települési önkormányzat polgármestere
 - a) a helyben szokásos módon (hirdetmény, helyi fórumok, stb. útján) tájékoztassa a lakosságot a jelölés lehetőségéről,
 - b) a településen működő társadalmi szervezeteket pedig közvetlenül, lehetőleg írásban hívja fel a jelölésre.

A minél szélesebb körű ismertetés érdekében a jelölésről az adott időszakban megtartott lakossági vagy egyéb önkormányzati fórumokon is célszerű szólni, illetve az önkormányzatok honlapján is megjelentetni a tájékoztatást.

Amennyiben a település olyan bíróság székhelye, amely fiatalkorúak büntető ügyeiben is eljár (2011. szeptember 1-jétől ezen ügyekben megszűnik a megyei bíróság székhelyén lévő helyi bíróság, illetve a Fővárosi Bíróság területén a Pesti Központi Kerületi Bíróság kizárólagos illetékessége, ezért szükséges valamennyi helyi bíróságot érintően pedagógus ülnököt választani), helyes, ha a települési önkormányzat polgármestere az önkormányzat területén lévő általános iskolákat és középfokú oktatási intézményeket (szakiskolákat, középiskolákat) közvetlenül értesíti a pedagógus ülnökök jelölésének lehetőségéről.

- 3.) A jelölésről szóló hirdetmény, értesítés tartalmazza, hogy

- a) melyik bíróságra (helyi, fővárosi, megyei, munkaügyi bíróságra) lehet jelölni;
- b) ki állíthat jelöltet (Bjt. 123. §), és kit lehet jelölni a Bjt. 122. § (1) bek. értelmében (büntetlen előéletű, 30. életévet betöltött, de a 70. életévét el nem ért magyar állampolgárt, akinek választójoga van);
- c) a polgármesteri hivatalban, illetve az önkormányzat honlapján az ülnök jogaira és kötelezettségeire vonatkozó tájékoztató megismerhető;
- d) a jelöléshez csatolni kell az azt elfogadó nyilatkozatot, amelynek tartalmaznia kell a jelölt arra irányuló nyilatkozatát, hogy volt-e büntetve és van-e választójoga;
A jelölt a jelölés elfogadását követően haladéktalanul, az ülnökké történő megválasztására jogosult képviselő-testület, megyei (fővárosi) közgyűlés részére hatósági bizonyítvánnyal igazolja büntetlen előéletét. Amennyiben ezen igazolási kötelezettségét elmulasztja, ülnökké megválasztani nem lehet. (Bjt. 123. § (7), (8) bek.);
- e) a jelölést meddig és hova lehet bejelenteni.

A **c) pontban** említett tájékoztatás e tájékoztató 1. számú melléklete.

A **d) ponthoz:** a bírósági ülnökké jelölés mintáját a tájékoztató 2. számú, a jelölést elfogadó nyilatkozat mintáját a tájékoztató 3. számú melléklete tartalmazza.

Az **e) ponthoz:** a jelölés bejelentése tartalmazza a jelölőre vonatkozó adatokat is (név, lakcím, illetőleg önkormányzat, társadalmi szervezet, oktatási intézmény neve, címe), valamint a jelölő (szervezetnél a képviselője) aláírását.

- 4.) A Bjt. 123. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat képviselő-testülete, a fővárosi, megyei közgyűlés is jogosult ülnököt jelölni. A jelölésre javaslatot bármelyik képviselő tehet.
- 5.) A jelölést követően a jelölt lakóhelye szerint illetékes jegyző megállapítja, hogy a jelöltnek van-e választójoga. Ha a jelölt nem

helyben lakik, választójogosultságáról az állandó lakóhely szerinti jegyzőtől kérjenek – rövid úton – tájékoztatást.

- 6.) A polgármester a jelöléseket, az elfogadó nyilatkozatokat megküldi a bíróság székhelye szerinti települési önkormányzat polgármesterének, illetőleg a megyei közgyűlés elnökének, a főpolgármesternek, attól függően, hogy melyik bírósághoz történt a jelölés. Hasonlóképpen járjanak el, ha a megyei vagy fővárosi közgyűlés esetleg helyi bíróságra jelölt ülnököt. A Bjt. 123. § (10) bekezdése értelmében egy jelölt kizárólag egy bírósághoz választható meg ülnökké.
- 7.) A települési (területi) kisebbségi önkormányzat elnöke a jelöléseket és az elfogadó nyilatkozatot a bíróság székhelye szerint illetékes települési (területi) kisebbségi önkormányzat elnökének küldi meg, aki azokat a választó képviselő-testület elé terjeszti.

A megyei jogú város polgármesterének a város területéről kapott (akár a városi közgyűlés által tett) megyei bírósági ülnöki jelölést nem szükséges továbbítani a megyei közgyűlés elnökéhez, mert a megyei jogú városi közgyűlés is választ a megyei bíróságra, illetve a munkaügyi bíróságra ülnököt. Tekintettel azonban arra, hogy a Bjt. 123. §-a a jelölésre egységesen ad lehetőséget a megyei bírósághoz történő választásra, nincs akadálya annak, hogy a megyei közgyűlés elnöke és a megyei jogú város polgármestere a jelölések előterjesztéséről megállapodjon (ha valamelyik testületnek a megválaszthatónál több, a másikon pedig kevesebb jelöltet lehetne javasolni).

- 8.) Ha a megválasztandó ülnökök számánál kevesebb jelölt van, a választásra kitűzött időtartamon belül újabb jelölésre és választásra van szükség.

II.

Az ülnök választása

- 1.) A helyi bíróság ülnökeit a bíróság székhelye szerint illetékes települési, illetőleg települési kisebbségi önkormányzat képviselő-testületei választják meg; kivétel a Budakörnyéki Bíróság, amelynek ülnökeit a Pest Megyei Közgyűlés és a Pest megyei kisebbségi önkormányzatok képviselő-testületei választják meg. A megyei bíróság és a munkaügyi bíróság ülnökeit a megyei (fővárosi), megyei jogú városi közgyűlés és a

területi kisebbségi önkormányzatok képviselő-testülei választják meg. A kerületi bíróságok ülnökeit a bíróság illetékességi területe szerinti települési önkormányzatok és a települési kisebbségi önkormányzatok képviselő-testületei választják meg. (Bjt. 124. § (1) bek.)

A választás módjára a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 12. §-a (4) bekezdésének a) pontját megfelelően kell alkalmazni (Bjt. 124. § (2) bekezdés). Ezért szükséges, hogy az érintett (a jelölt) a jelölés elfogadásakor nyilatkozzék arról is, beleegyezik-e a nyilvános tárgyalásba. A választásra vonatkozó hatáskör az 1990. évi LXV. törvény 10. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján nem ruházható át.

A megválasztandó ülnökök számát az Országos Igazságszolgáltatási Tanács állapítja meg, erről a választó önkormányzatok polgármesterei, a főpolgármester és a megyei közgyűlések elnökei. A választásra jogosult kisebbségi önkormányzatok elnökei részére is küldünk tájékoztatást.

- 2.) A választó testületi üléseket a köztársasági elnök határozatában foglalt időszakra figyelemmel **2011. március 7. napja és 2011. április 30. napja közé eső időtartamban** kell megtartani.
- 3.) Külön kell szavazni a fiatalkorúak büntető ügyeiben eljáró pedagógus ülnökökről.
- 4.) A megválasztott ülnökök névjegyzékét és a jelöltek elfogadó nyilatkozatait a polgármester, a főpolgármester, a közgyűlés elnöke, a kisebbségi önkormányzatok elnöke haladéktalanul átadja a bíróság elnökének.
- 5.) Az ülnökök megbízólevelét az ülnököt megválasztó önkormányzat polgármestere, a főpolgármester, a közgyűlés elnöke, a kisebbségi önkormányzat elnöke állítja ki. (A megbízólevelét nyomtatványt a választó önkormányzatoknak az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala közvetlenül meg fogja küldeni.)

Az ülnökök eskütételének megszervezéséről az illetékes bíróság elnöke gondoskodik. (Erre - a polgármesterrel, főpolgármesterrel, a közgyűlés

elnökével és a kisebbségi önkormányzat elnökével való megállapodás alapján - sor kerülhet a megbízólevél átadásával egyidejűleg is.)

A bírósági ülnökök megválasztása érdekében a területileg illetékes bíróságok elnökei és a választó képviselő-testületek polgármesterei, a közgyűlések elnökei, a területi kisebbségi önkormányzatok elnökei, a főpolgármester egymással együttműködve járjanak el az egyes feladatok megoldása során. Ugyancsak szoros együttműködésre van szükség a bírósági székhelyek települési önkormányzatának a polgármesterei és a bíróság illetékességi területéhez tartozó többi település polgármesterei között, illetőleg a közgyűlés elnöke és a települési önkormányzatok polgármesterei és a települési kisebbségi önkormányzatok elnökei között. Célszerű, ha a közös teendőkről, tudnivalókról egy-egy körzetben közös megbeszélést tartanak, amire a helyi bíróság elnökét is meghívják.

Az ülnökválasztással kapcsolatban a következő telefonszámon és e-mail címen lehet érdeklődni: Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala, Hónichné dr. Gaál Éva bíró, osztályvezető (06 (1) 3544113, e-mail: honichne@oith.birosag.hu)

Budapest, 2011. február

Tállai András sk.
államtitkár
Belügyminisztérium

dr. Matheidesz Ilona sk.
hivatalvezető
OIT Hivatala

1. számú melléklet

A bírósági ülnökök jogai és kötelezettségei

A bíróságokra ülnöknek büntetlen előéletű, választójoggal rendelkező, a 30. életévét betöltött, de a 70. életévet el nem ért magyar állampolgár választható.

Az ülnököknek az ítélezésben a hivatásos bírakkal azonos jogaik és kötelezettségeik vannak.

Az ülnökök a megbízatásuk időtartama alatt nem lehetnek tagjai pártoknak és politikai tevékenységet sem folytathatnak (Alkotmány 50. § (3) bekezdés). Az országgyűlési képviselői megbízatás, az önkormányzati képviselő-testületi tagság politikai tevékenységnek tekintendő. Nem politikai tevékenység a munkavállalói - szakmai, érdekvédelmi - szervezetben való részvétel.

Az ülnököt az igazságszolgáltatásban való részvételével összefüggő cselekménye tekintetében az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló 1990. évi LV. törvény 4. §-ában meghatározott tartalommal mentelmi jog illeti meg.

A megválasztott ülnöknek bírói esküt kell tennie.

Az ülnököt a bíróság elnöke hívja be és osztja be az ítélező tanácsba. E tisztsége gyakorlásának idejére az ülnököt a Bjt. 128. § rendelkezései szerint átlagkereset, illetőleg tiszteletdíj illeti meg, amelyet a bíróságok költségvetésükből térítenek meg.

Joga az ülnöknek, hogy a behívásáról legalább egy hónappal korábban értesüljön, illetve, hogy kérésére, fontos okból a bíróság elnöke elhalaszthassa a működése megkezdésének időpontját.

Az ítélkező tanácshoz beosztott ülnök joga, hogy a tárgyalandó ügyek tény- és joganyagát megismerhesse, arról őt az ítélkező tanács elnöke tájékoztassa.

Az ítélet meghozatalát megelőző zárt tanácskozással kapcsolatos tanácskozási titok megőrzése az ülnök számára is kötelező. Ez vonatkozik a szolgálati, illetve az államtitokra is.

A bírósági ülnök alapvető kötelezettsége - csakúgy, mint a hivatásos bírónak -, hogy a Magyar Köztársasághoz, annak Alkotmányához hű legyen, lelkiismeretesen járjon el, és mindenkor tanúsítson a tisztségéhez méltó magatartást.

Az ülnökökre vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény és a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény tartalmazza.

2. számú melléklet**Bírósági ülnökké jelölés**

Az 1997. évi LXVII. törvény 123. § alapján.....
 (név)
 sz. alatti lakost
 bíróságra
 ülnöknek jelölöm.

Dátum

.....
 jelölő aláírása *

* **Megjegyzés:** A jelölő aláírásán kívül, ha:

- 1.) választópolgár a jelölő, akkor olvasható név és állandó lakcím feltüntetése;
- 2.) szervezet a jelölő, a szervezet neve, címe és a jelölést aláíró képviselőjének megjelölése is szükséges.

3. számú melléklet**NYILATKOZAT**
bírószági ülnökké jelölés elfogadásáról

..... (név,
nők esetében leánykori név is).

..... (helység, ir.szám)

.....(utca) szám alatti lakos
(megyei, városi, területi munkaügyi, fiatalkorúak büntető ügyében eljáró
bírószágra^x) ülnökké való jelölésemet elfogadom.

A jelöléshez szükséges adatokat az alábbiakban közlöm:

Születési hely és idő:

Anyja neve: Családi állapota:.....

Iskolai végzettsége:

Foglalkozása: Szakképzettsége:

Munkahelye neve és címe:

Havi átlagkeresete:

Kijelentem, hogy a jelöléshez szükséges feltételekkel (választójogosultság,
büntetlen előélet) rendelkezem. A büntetlen előletemet igazoló hatósági
bizonyítványt mellékelten csatolom.

^xBeleegyezem/Nem egyezem bele, hogy megválasztásomat az önkormányzat képviselő-testülete nyilvános ülésen tárgyalja.

Dátum:

.....

jelölt aláírása

^x *nem kívánt rész törlendő*

